

6. El conflicte de la mesquita de Premià de Mar

1. Exposició del conflicte o de la situació multidimensional de conflicte

Va ser als inicis dels anys 80 quan Catalunya va començar a conviure amb la immigració provinent de països africans, molts dels quals de religió islàmica. Amb el pas del temps molts d'aquests ciutadans han estabilitzat la seva vida i llar als municipis catalans, on també han nascut els seus fills. Al costat de l'estabilització, nous immigrants arriben diàriament a Catalunya. En el procés d'establiment, a més de la recerca de cert benestar econòmic, els musulmans creients compleixen els seus preceptes i creences religioses en una societat laica legalment, però catòlica a la pràctica.

Els col·lectius de musulmans dels diferents municipis resen en locals que han comprat o llogat i que utilitzen com a oratoris. Són espais caracteritzats per la pràctica invisibilitat a la mirada dels que són externs al col·lectiu i que, per tant, han suscitat pocs conflictes llevat de les queixes d'alguns veïns pel soroll i l'acumulació de persones en determinats moments, sobretot en la pregària de divendres al migdia.

La població de Premià de Mar, però, el passat abril i maig de 2002 va viure un tens conflicte suscitat per la construcció d'una mesquita de nova planta a la població, a la qual una part dels veïns es va oposar. En les següents pàgines analitzarem la cobertura que quatre diaris (*El País*, *La Vanguardia*, *El Periódico* i *l'Avui*) van fer de la polèmica. Abans, però, ens volem centrar en la descripció i contextualització del conflicte.¹

¹ Per fer-ho hem utilitzat com a font documental els articles sobre el conflicte de la mesquita de Premià apareguts al diari *El Punt* en l'edició del Maresme, a més del número de la segona quinzena d'abril de 2002 del diari local *Tribuna Premià*. Aquesta informació hemerogràfica ha estat cedida per Maria Assumpta Fontanils de la Coordinadora Premià per la Convivència, les converses amb la qual també han

1995. compra del solar al carrer Joan Prim

El 1995 el col·lectiu musulmà Alttauba compra un solar al carrer Joan Prim, amb l'objectiu de construir-hi una mesquita de nova planta quan disposin dels permisos. La intenció inicial és edificar una mesquita inspirada en una feta de nova planta a València, sense altaveus ni madrasses. Les tres plantes de l'edifici tindrien una superfície total de 180 metres quadrats, amb capacitat per a unes 170 persones.

El novembre de 1996 l'Ajuntament de Premià de Mar, població que aleshores tenia 1.500 immigrants (el 6% de la població), ordena el cessament d'activitats religioses al local que els col·lectiu de musulmans tenia al carrer Núria, i que utilitzava com a mesquita des del 1988. La raó que dóna el consistori és que no compleix les normes de salubritat exigibles i que, a més, és un espai petit. El febrer de 2000 i després d'un llarg procés judicial el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya dóna la raó a l'Ajuntament de Premià.

2000. Trasllat provisional a l'Escola Voramar

Per això i de forma provisional, el col·lectiu trasllada el seu lloc d'oració a les aules de l'Escola Voramar. Mentre, l'Ajuntament es compromet a buscar un lloc perquè els musulmans puguin resar fins a la construcció definitiva del temple, que s'ha de fer al solar que l'any 1995 van comprar els musulmans al carrer Joan Prim, situat al centre del poble, concretament al barri del Maresme.

El desembre de 2001 i després de diferents intents fallits, l'Ajuntament amb el vist-i-plau de la Generalitat i del Consell Islàmic de Catalunya proposa que la mesquita s'instal·li al barri de Banyeres i no al local del carrer Joan Prim. Aquesta decisió crea reaccions diverses en el col·lectiu musulmà: una part creu que és una bona oferta mentre que un altre sector liderat per l'imam es nega a acceptar la decisió. Paral·lelament alguns veïns de Banyeres comencen una campanya de recollida de signatures en contra la construcció de la mesquita a aquest barri de les afores de Premià. En recullen unes 700. Davant d'aquesta reacció, alguns veïns del carrer Joan Prim decideixen iniciar també una recollida de firmes per mostrar l'oposició a

servit per a la descripció del conflicte. A més, hem utilitzat els articles sobre la polèmica recollits en els quatre estudiats, i que conformen la mostra analitzada.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

la construcció de la mesquita al solar del centre de la població. Els veïns contraris a la construcció de la mesquita del barri, que és el de més concentració d'habitants del municipi, recullen, segons assegurin, 7.500 signatures contra la construcció d'una mesquita que diuen que devaluarà el valor dels seus pisos. El nombre de signatures s'ha de matisar ja que una part de les firmes són de períodes anteriors, concretament del moment que els musulmans compren els terrenys de Joan Prim i fan explícit el seu desig de construir-hi una mesquita.

Veient que el consistori, diuen, no defensa els seus interessos, el dia 23 de març els veïns de Joan Prim contraris a la construcció de la mesquita es posen en contacte amb Josep Anglada, el líder de Plataforma per Catalunya. És una formació d'ultradreta nascuda a Vic que es va legalitzar com a partit polític el 5 d'abril de 2002 i que fa del control estricte de la immigració una de les seves cartes de presentació per concórrer a les eleccions municipals d'aquest 2003.

16 d'abril 2002. deixen l'Escola Voramar i comença la mobilització de la població

El dia 13 d'abril de 2002 l'Ajuntament ordena als musulmans que abandonin l'antiga escola Voramar després que el col·lectiu es negués a construir la seva mesquita a Banyeres. Els musulmans acaten l'ordre d'abandonar l'escola el dimarts dia 16 i anuncien que resaran al solar del carrer Joan Prim. L'endemà els veïns del barri de Banyeres es manifesten en contra que la mesquita es traslladi al seu barri, tal i com proposa el govern ja que creu que és l'emplaçament més adequat. El dijous l'alcaldeessa, Maria Jesús Fanego, diu que cal conduir el conflicte per trobar-hi una solució.

El migdia del divendres 19 els musulmans, tal i com havien anunciat, fan l'oració al solar de la seva propietat a Joan Prim. Alguns veïns del voltant del solar pengen pancartes que expliciten el rebuig a la construcció de la mesquita i la policia local aixeca acta del fet ja que el terreny no reunia les condicions legals necessàries legals per resar-hi. A 2/4 de 8 del vespre es convoquen dues manifestacions antimesquita en les quals hi participen 100 veïns de Banyeres i 200 de la zona de Joan Prim que es concentren als voltants del solar propietat del col·lectiu musulmà.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

Els musulmans eviten els enfrontaments i decideixen no fer l'oració de $\frac{3}{4}$ de 9 al solar.

23 d'abril de 2002. Es crea la Plataforma Premià per la Convivència

El 23 d'abril a la nit una cinquantena de veïns es constitueixen en la Plataforma Premià per la Convivència (després s'anomenarà Coordinadora, que elabora un manifest "Per al respecte dels drets civils, Premià per la Convivència" que té com a objectiu deixar clar que no tothom pensa igual a Premià, és a dir, fan una crida al respecte als drets civils i, per tant, es mostren favorables a la construcció de la mesquita.

26 d'abril. L'Ajuntament aprova la resolució d'autoritzar la construcció de la mesquita

L'Ajuntament aprova la resolució d'autoritzar la construcció de la mesquita en els terrenys de propietat musulmana "per imperatiu legal", i els insta que deixin de resar a l'aire lliure al solar del carrer Joan Prim. Al mateix temps, el consistori condiona l'efectivitat de la llicència al compliment d'una desena de requisits en matèria de protecció al medi ambient, seguretat, prevenció d'incendis, higiene, sorolls i molèsties, i sistemes de control. El mateix dia, tots els grups municipals signen un manifest conjunt contra el racisme i la xenofòbia. Per la seva banda, Premià per la Convivència fa una reunió on demana que l'actitud del consistori sigui més ferma i recalca que es violen els drets constitucionals oposant-se a la creació de la mesquita, una posició que fa que els veïns, diuen, se situïn per sobre de la llei. El mateix dia 26, Premià per la Convivència celebra una nova reunió al Centre Cívic de Premià, convocada ja el dia de la seva constitució, i en la qual hi participen també musulmans subsaharians i marroquins del poble.

La resolució del consistori del 26 fa que el mateix dia es formi de forma espontània una concentració d'un centenar de veïns dels carrers Joan Prim que es manifesten per mostrar el rebuig a la construcció de la mesquita i també a les acusacions de racisme de veïns i mitjans de comunicació. A la concentració hi apareix Josep Anglada.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

Per la seva banda, els musulmans es mostren fermes a construir a Joan Prim i no a Banyeres, que continua essent la posició del consistori que diu que aquest espai és més adequat i té millors comunicacions. Els advocats del col·lectiu islàmic, però, diuen que el terreny està catalogat com a no és edificable. El terreny de Banyeres que proposa l'Ajuntament és d'una zona industrial no edificable i per tant, els musulmans haurien d'esperar una requalificació d'uns terrenys que ningú assegurava que passessin a ser edificables.

12 de maig de 2002. Comencen les manifestacions més concorregudes. Mediació de Premià per la Convivència i crisi al pacte de govern

El 12 de maig més de 600 persones participen en una manifestació pels drets dels immigrants que està convocada per les 28 entitats signants del manifest de Premià per la Convivència. A la manifestació no hi ha cap membre de l'Ajuntament. En canvi, hi apareixen el president d'ICV, Joan Saura, i responsables de CCOO, UGT i SOS-Racisme. El dia 15 de maig, el grup municipal d'ICV signa el manifest Premià per la Convivència, fet que provoca problemes a l'equip de govern del qual forma part junt amb PSC i ERC, ja que el manifest critica la política del govern municipal. El grup majoritari, PSC, es molesta per l'actitud d'ICV. El mateix dia, membres de Premià per la Convivència, es posen en contacte amb l'Ajuntament i el col·lectiu islàmic i preveu la possibilitat que puguin resar a uns locals de la Parròquia com a solució provisional, possibilitat que no s'acaba produint.

18 de maig de 2002. La manifestació dels enfrontaments

A partir d'aquests fets, el conflicte originat per la construcció de la mesquita de Premià, traspasa el seu àmbit local i passa a entendre's i interpretar-se en clau, per sobre de tot, nacional. Aquí, però, només citarem de passada les declaracions dels líders polítics nacionals-tradicionals perquè la majoria ni tan sols fan referència de forma directa als fets de Premià.

El 18 de maig, Josep Anglada impulsa la manifestació a Premià, "A favor de la nostra identitat", fet que il·lustra la representativitat que els veïns contraris a la construcció de la mesquita atorguen a Anglada en les mobilitzacions. L'Ajuntament es mostra contrari a aquest "traspàs de poders" i creu que agreuja la situació. En la

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

manifestació hi van 1.200 persones. El mateix dia una cinquantena de persones d'Acció Antifeixista fan una concentració a Premià sota el lema "Aturem el feixisme". Es registren incidents de poca importància entre les dues manifestacions que duren poc minuts, circumstàncies que provoquen que la policia no intervingui tot i que durant el dia al municipi hi ha controls per part de la Guàrdia Civil per "evitar", diuen, l'arribada de violents. El mateix dia el President de la Generalitat qualifica de molt greus els incidents de Premià.

El 19 de maig, l'Ajuntament manifesta que el conflicte ha creat una fractura social evident. Per això, l'endemà, l'alcaldeessa de Premià, Maria Jesús Fanego, demana ajuda a les administracions davant "els brots de racisme". Mentre, el PP de Premià dóna suport explícit als veïns contraris a la construcció de la mesquita, i acusa als immigrants de trencar la convivència. El mateix dia, Pasqual Maragall diu que els incidents de Premià no són anecdòtics.

21 de maig de 2002. Reunions i mediació de l'Ajuntament

El 21 de maig hi ha una reunió a l'Ajuntament dels 5 grups amb representació a l'Ajuntament sense cap presència d'afectats. L'objectiu és resoldre la ubicació de la mesquita. És el mateix dia en què Carod-Rovira demana l'expulsió de l'imam de Premià per tenir una actitud masclista, per no voler donar la mà a l'alcaldeessa, i anticatalana. L'endemà, Artur Mas diu el mateix.

També al dia 22 la comunitat islàmica Alttauba es reuneix amb la comissió de l'Ajuntament, encapçalada pel regidor de Serveis Socials, Joan Garcia (PSC), sobre el tema de la mesquita, i accepta no començar les obres del temple mentre es duen a terme les negociacions. A la tarda, el conseller Pomés es reuneix amb Fanego per donar-li suport.

Juny i juliol de 2002. Negociacions

L'Ajuntament inicia les negociacions per trobar una solució al conflicte de la mesquita a finals de maig i la discussió s'allarga fins a finals de juliol. En les negociacions hi intervé l'Ajuntament, encapçalat pel regidor de Serveis Socials, Joan Garcia (PSC), la comunitat islàmica Alttauba i els veïns del carrer Joan Prim.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

En queda exclosa la coordinadora Premià per la Convivència ja que segons paraules del regidor "no són part implicada". La coordinadora sempre s'ha expressat explícitament contrària al trasllat del lloc d'oració a l'escola Voramar i així ho ratifiquen en un manifest que fan arribar a l'Ajuntament el dia 3 de juliol en el qual hi expressen també el seu malestar per haver estat exclosos de les converses. Dies més tard l'Ajuntament els crida, escolta la seva opinió però no continua el contacte ja que diuen que no aporten la solució.

A finals de juliol l'Ajuntament, els musulmans, i els veïns de Joan Prim estan a punt de firmar l'acord pel qual els musulmans cedeixen el solar de la seva propietat al consistori per un període de cinc anys a canvi de poder resar a l'escola Voramar. Els representants musulmans, però, decideixen no fer el pas perquè creuen que els perjudica. Finalment, però, es decideix acceptar l'acord, en part perquè una part del col·lectiu musulmà, sobretot els més grans d'edat, pressionen perquè firmin amb l'argument que el que ells volen és un lloc on poder resar.

Acabat el mes de juliol, doncs, les parts han arribat a l'acord verbal que no es firma fins al 5 de setembre perquè les vacances d'agost de l'administració pública ho impedeixen.

5 de setembre de 2002. La firma del conveni

El 5 de setembre es firma el conveni pel qual l'Ajuntament cedeix a Alttauba la primera planta de l'antiga Escola Voramar, que curiosament té el doble de superfície que la que tindria la nova mesquita. A canvi, el col·lectiu islàmic cedeix el solar del carrer Joan Prim al consistori i per a un període de 15 anys i, per tant, en conserven la propietat.

El conveni ha fet que no hi hagi hagut més mobilitzacions en forma de manifestació ni enfrontaments al poble sobre la ubicació de la mesquita. Tot i això que les parts semblin satisfetes per l'acord, Maria Assumpta Fontanils de Premià per la Convivència diu que aquesta decisió "salomònica" és perillosa perquè "crea un precedent i perquè no pot ser que algú que té un terreny amb propietat no hi pugui construir". S'ha de recordar que el col·lectiu islàmic tenia tots els permisos legals per a la construcció de la mesquita. En les seves declaracions públiques, Premià per

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

la Convivència afirma que creu que el conveni trasllada el conflicte i el fa endarrerir però que no és una solució. La postura de la coordinadora, però, no queda recollida pels mitjans que tanquen les informacions de la mesquita amb el final feliç del conveni.

Tot i això, a finals de setembre algunes publicacions, com *El País*, es fan ressò de l'abandonament d'ICV del pacte de govern d'esquerres. Tot i això, la mesquita no és l'única causa de trencament ja que s'hi han d'afegir temes com la política fiscal o els usos als quals anirà destinat l'edifici de Can Sanpere, de titularitat pública.

2. Explicació del corpus

El corpus que hem utilitzat per a l'anàlisi del conflicte de la mesquita de Premià és el comprès entre el dia 24 d'abril de 2002 i el 6 de setembre del mateix any, dia que coincideix amb l'endemà de la firma de l'acord. En els quatre diaris les informacions sobre la mesquita són constants l'última setmana d'abril i durant tot el mes de maig. Els mesos de juliol i agost no es publiquen informacions sobre el tema que ens ocupa. No és fins el dia 6 de setembre, l'endemà de l'acord, que els quatre diaris tornen a publicar una informació sobre el conflicte, que es convertirà en l'última que de forma específica dediquen a la mesquita de Premià.

Així doncs el corpus va des del 24 d'abril del 2002 al 6 de setembre del mateix anys. En aquest període en total apareixen, sobre el conflicte de la mesquita de Premià, tretze peces al diari *Avui*, catorze a *El País*, dotze a *El Periódico* i catorze a *La Vanguardia*. Tenint en compte aquest corpus i constatant que en el període hi ha una successió constant d'esdeveniments hem decidit agafar tots els 53 articles com a mostra per a l'anàlisi.

El corpus i la mostra, doncs, coincideixen amb els dies més tensos del conflicte de la mesquita de Premià i en els quals adopta una dimensió pública, reforçada i recreada per la cobertura que en fan els mitjans de comunicació. Els quatre diaris que analitzem, però, no expliquen la tensió que es viu al municipi a principis i

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

mitjans d'abril de 2002². Com queda constatat en la descripció, és el dia 13 d'abril quan l'ajuntament ordena els musulmans que abandonin Vorammar, fet que provoca les primeres friccions explícites entre musulmans i veïns contraris a la construcció de la mesquita. Aquests fets no són recollits al dia pels quatre diaris estudiats, sinó que els especifiquen de forma molt genèrica en les informacions sobre la mesquita que comencen a cobrir a partir del dia 24 d'abril.

La mostra analitzada coincideix amb els dies en què es crea la Coordinadora Premià per la Convivència, i en què entra en escena Josep Anglada, que adopta el paper de portaveu dels veïns contraris a la construcció de la mesquita. Són els dies en què les manifestacions a favor i en contra de la mesquita esdevenen constants i en què l'ajuntament intervé com a mediador del conflicte i comencen les converses i negociacions per a una solució. L'acord arribarà a finals de juliol, però no es dona a conèixer ni es firma fins al 5 de setembre. L'endemà serà quan els quatre diaris estudiats publicaran l'últim notícia referent al conflicte de Premià.

A finals de setembre i de forma aïllada, algun dels diaris estudiats, com ara *El País*, recull el trencament del pacte de govern a Premià. ICV el trenca per desavinences amb el consistori per l'actuació, entre d'altres, en el tema de la mesquita. Hem obviat aquestes informacions perquè no són rellevants per al nostre objecte d'estudi i perquè és una informació lligada només de forma parcial al tema que ens ocupa.

² Ja el dia 20 d'abril, l'edició del Maresme del diari *El Punt* dedica la portada a la "Cassolada contra la mesquita de Premià"

3. Objectius, Hipòtesis i metodologia d'anàlisi.

:: Objectius

Els objectius de l'anàlisi de la cobertura informativa del conflicte de Premià són els mateixos que defineixen el conjunt de la investigació.

1. *Analitzar si la cobertura informativa abraça el conflicte amb tota la seva complexitat, tant pel que fa als actors, com als problemes o al procés.*

La descripció i contextualització que hem fet per explicar la polèmica sorgida arran de la construcció de la mesquita de Premià ens servirà per determinar si els quatre diaris han fet una cobertura del conflicte complexa tenint en compte les següents variables: actors, problema i procés.

2. *Estudiar si la informació respecta les recomanacions del Manual d'Estil periodístic per al tractament de les minories ètniques.*

El Manual, editat pel Col·legi de periodistes, defensa una multiinterculturalitat enriquidora per tots els actors socials. Per fer-ho possible exposa 6 recomanacions en el tractament de les minories ètniques als mitjans. Veurem quines són les propostes que els diaris segueixen i quines són poc practicades.

3. *Estudiar si la informació reforça o afebleix l'ideari racista i discriminatori.*

La informació que rebem dels mitjans de comunicació incideix en la nostra concepció del món. És un aspecte que adopta especial interès en els esdeveniments que no vivim en primera persona i dels quals només, o sobretot, en tenim coneixement a través dels mitjans. El tercer objectiu, doncs, apunta a la incidència sobre l'ideari racista i discriminatori que subjau en la cobertura i tractament periodístic del conflicte de la mesquita de Premià.

:: Hipòtesis

A partir dels objectius generals vam plantejar vuit hipòtesis com a il·lustratives dels aspectes més rellevants que defineixen la cobertura del conflicte de la mesquita de Premià en els quatre diaris estudiats.

1. En les informacions els diaris estudiats es manifesten contraris al racisme.

És una hipòtesi que pretén il·lustrar si en la formulació discursiva de les informacions els diaris es manifesten, de forma més o menys explícita, contraris al racisme. Ens fixarem també en com es concretitza la postura contrària al racisme, és a dir, si les informacions ho fan a través d'adjectius escollits pels responsables de la notícia o bé a través de declaracions que fan altres actors.

3. Els diaris estudiats donen més rellevància a les tesis dels contraris a la construcció de la mesquita que als defensors

La hipòtesi no està formulada per a una anàlisi merament quantitativa de l'espai que les informacions dediquen a les tesis de cada un dels actors. Ens fixarem en els arguments que surten de forma més assídua als textos i si hi ha una excessiva repetició de certs aspectes en detriment d'altres que queden invisibilitzats.

4. En els diaris estudiats, apareixen més els actors contraris a la construcció de la mesquita que els partidaris.

Si en la segona hipòtesi fèiem referència a la presència de tesis dels actors, aquí ens centrem amb la, a priori, major presència d'actors contraris a la construcció de la mesquita que els partidaris. Tenint en compte que, per regla general, la presència d'actors és directament proporcional a l'aparició dels arguments, les relacions amb la segona hipòtesi són evidents. No podem obviar, però, la particularitat de la tercera. Així, veurem quins són els actors als quals es dedica més espai, criteri que no sempre anirà lligat a la relació directa amb el conflicte de Premià. Ens referim a la sobrepresència del líder de Plataforma per Catalunya, Josep Anglada, en les informacions.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

4. En els diaris estudiats no hi ha una visibilitat de les posicions conciladores.

Si bé és cert que en les anteriors hipòtesis hem fet una distinció entre partidaris i detractors de la construcció de la mesquita, hi ha hagut actors que, al llarg del conflicte, han adoptat un rol neutre i negociador, com és el cas de l'ajuntament de Premià de Mar. La hipòtesi, però, també fa referència a la invisibilitat de les posicions conciliadores dins els que han pres partit en el conflicte. És a dir, persones i col·lectius que, tot i mostrar-se radicalment defensors de la construcció de la mesquita com és el cas de Premià per la Convivència, van mantenir una posició conciliadora i de diàleg, que no és sinònim de neutralitat.

5. En els diaris estudiats, la gènesi del conflicte està, sovint, mal explicada.

La descripció explícita que el període més tens en el conflicte de la mesquita de Premià s'inicia el dia 13 d'abril de 2002 amb l'expulsió dels musulmans de Voramar per part de l'ajuntament, després de no haver acceptat construir la mesquita a Banyeres. Més important que això, és saber que el 26 d'abril del 2002 el col·lectiu islàmic ja té tots els permisos en regla per a construir la mesquita en els terrenys que tenen en propietat des de 1995 a Joan Prim. Alguns dels antecedents s'obvien en les informacions. Sense una explicació de la gènesi no es pot entendre ni molt menys comprendre la dimensió del conflicte.

6. En els diaris estudiats es desqualifica els líders islàmics locals i els de les formacions d'ultradreta.

Amb la sisena hipòtesi centrarem l'anàlisi en les peces informatives on hi apareguin els líders islàmics locals, és a dir, l'imam i el líder d'Alttauba, Rachid Wouddah, i també Josep Anglada, líder de Plataforma per Catalunya que apareix com a portaveu dels veïns contraris a la construcció de la mesquita. Ens fixarem en els adjectius que s'escullen per qualificar-los i les cites pròpies i alienes amb els quals se'ls acompanya.

7. En els diaris estudiats, sovint no s'expliquen ni la negociació ni la resolució.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

La negociació del conflicte s'inicia a finals de maig i la resolució arriba el dia 5 de setembre. Volem incidir en com és el tractament, si és que es fa, de la negociació i resolució del conflicte i, en quina mesura les informacions sobre aquests dos aspectes són concretes i contrastades.

8. Amb l'aparició dels líders dels partits polítics, deixen d'aparèixer els protagonistes del conflicte.

Sovint els conflictes que afecten la societat queden reduïts, en el tractament dels mitjans de comunicació, a les declaracions que en fan els polítics tradicionals. Per això, volem analitzar com afecta en el tractament de la informació la irrupció de declaracions de polítics nacionals en el tema de la mesquita de Premià i en quina mesura es desplaça als protagonistes directes del conflicte.

:: Justificació de la mostra

La mostra que hem utilitzat per analitzar el tema de la mesquita de Premià coincideix amb el corpus que ja hem referenciat. És una decisió presa per la concentració del conflicte en uns dies prou concrets, en què hi ha una successió constant de diferents esdeveniments.

:: Instrument d'anàlisi: Fitxa i explicació

L'instrument d'anàlisi és una fitxa que està estructurada perquè pugui respondre, en cada un dels articles analitzats, a les vuit hipòtesis que hem plantejat. És un instrument que ens serveix per fer el buidat, però sobretot de síntesi il·lustradora i concreta d'unes hipòtesis que seran reformulades, reafirmades o refutades a partir del contrast amb les fitxes.

L'inici està dedicat a les dades que expliciten a quin diari correspon la fitxa, la data i el conflicte analitzat. Després d'això i d'anotar els elements de titulació de la informació i el seu autor, es dedica un apartat a la identificació dels actors que apareixen a la informació i la descripció que en fa la informació. És a dir, els adjectius i/o expressions que s'utilitzen per caracteritzar els actors i que poden ser

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

aportats pel mateix periodista o arribar determinats per les declaracions d'altres actors.

A continuació es fa esment a les accions que s'atribueixen als diferents actors i que, per tant, configuraran en moltes informacions el *què ha passat?*, és a dir atorgaran cert criteri de noticiabilitat a l'esdeveniment. També ho poden fer les declaracions dels actors, que és el que recull el següent punt de la fitxa. En les declaracions recollides a la fitxa, posem especial atenció als verbs que s'utilitzen per introduir les cites directes o indirectes dels actors ja que en ells també hi ha una forta càrrega qualificativa/descriptiva dels actors i sovint ens aporta informació implícita del comportament i en alguns casos la intencionalitat dels actors que el periodista ha percebut. No és el mateix escriure "va denunciar" que "va dir", per exemple.

En la fitxa també anotem si manquen alguns actors per a la correcta explicació del conflicte que fa la notícia. Al mateix temps, ens fixem en l'espai que es dedica a cada un dels actors i quina proporcionalitat guarden entre ells. Recordem que l'espai que es dedica a uns i altres influeix directament en la major o menor presència dels seus arguments i, per tant, en la configuració mental que els lectors es fan d'un conflicte que molts d'ells coneixen només a través del tractament dels mitjans.

La fitxa també recull la forma com s'expliquen les tesis dels diferents actors, si es fa de forma directa, a través de cites pròpies, a través de comunicats o bé a partir de les referències que altres fan de les suposades tesis i/o arguments d'un altre actor.

Dediquem l'apartat final a apuntar si la informació explica la gènesi del conflicte i si hi apareixen posicions mediadores.

El model de fitxa és el següent:

Publicació	
Data	00/00/00
Secció	
Autor	

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

TÍTOL	
--------------	--

ACTORS		
Quins són els actors que es presenten?		
[Principals]		
ACTOR	DESCRIPCIÓ/PRESENTACIÓ	VALORACIÓ
		Valoració 1
		Valoració 2
		Valoració 3
		Valoració 1
[Secundaris]		
ACTOR	DESCRIPCIÓ/PRESENTACIÓ	VALORACIÓ
		Valoració 1
		Valoració 1
		Valoració 1
Manquen actors necessaris per l'explicació del conflicte?		
-		
-		
-		
Quines accions s'adjudiquen als actors?		
ACTOR	ACCIONS	VALORACIÓ
Actor 1	Descripció/presentació 1	Valoració 1
Actor 2	Descripció/presentació 2	Valoració 2
Actor 3	Descripció/presentació 3	Valoració 3
De qui són les declaracions que reproduïx el diari? Quina és la seva aportació en el conflicte?		
ACTOR	ACTOR 1	
APORTACIÓ	Aportació 1	
DECLARACIÓ	Verb introducció 1: Declaració 1:	
ACTOR	ACTOR 2	
APORTACIÓ	Aportació 2	
DECLARACIÓ	Verb introducció 2: Declaració 2:	
Als diferents actors se'ls hi dona el mateix espai?		

PROBLEMA	
Com s'identifica el problema en l'article?	
[Gènesi] Gènesi1	
[Conflicte] Conflicte 1	
Com s'expliquen les tesis dels diferents actors?	
S'expliquen les mediacions?	
Resposta x	

PROCÉS
Quines fonts fa servir el diari en la cobertura del conflicte?

- Font 1
- Font 2
- Font 3
Pregunta x?
Resposta x

4. Resultats

4.1. En relació amb la *Hipòtesi 1*: **en les informacions, els diaris estudiats es manifesten contraris al racisme**. Aquesta hipòtesi queda contrastada per la desqualificació que els diaris fan de Josep Anglada. També pels apel·latius que acompanyen els veïns contraris a la construcció de la mesquita, sempre de caràcter negatiu. En algunes ocasions també s'usen les cites per ridiculitzar-los.

El País

Les informacions es manifesten majoritàriament contràries al racisme, fet que s'il·lustra quan es presenten els veïns contraris a la construcció de la mesquita, als quals se'ls hi atorguen, majoritàriament, qualificatius amb càrrega negativa (radicalitzats, contraris a...). Per contrast, el poc espai dedicat als partidaris de la mesquita van acompanyats de qualificatius amb càrrega positiva (tolerància, convivència, favorables a...).

El 27 d'abril, referint-se als contraris a la mesquita s'explica que "los manifestantes portaban pancartas en las que podían leerse alusiones insultantes contra la alcaldesa de Premià". La informació afegeix que són un centenar de veïns, menys que en les anteriors ocasions però més "radicalizados". Es comença la notícia assenyalant que són contraris a la mesquita per després remarcar aspectes més genèrics de la immigració, inserint cites d'ells com "los que vienen de fuera son los más conflictivos de sus países. Cada cual a su casa".

La informació del 13 de maig recull la informació sobre la manifestació de veïns favorables a la construcció de la mesquita. Els adjectius amb els quals s'acompanya a aquests premianencs tenen una càrrega positiva: "Centenares de personas

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

marchan a favor de la tolerancia en Premià". Es destaca també el caràcter lúdico-festiu de la manifestació.

Les diferències que hi ha en el tractament dels veïns contraris a la construcció de la mesquita i els favorables atorguen a les informacions una manifestació antiracista subtil però indubtable. Veiem, però, com es fa una descripció maniquea i massa abstracte del conflicte. El problema real de la mesquita queda en un segon terme (com veurem al punt 5) i les informacions redueixen els veïns de Premià, en el tema de la mesquita, en tolerants i intolerants.

La Vanguardia

La publicació no es manifesta directament contrària al racisme en les informacions.

Es desqualifica de forma subtil Josep Anglada, tot reproduint una pregunta en la roda de premsa sobre Le Pen, i alguns dels contraris a la mesquita. "Después de un 'yo no soy racista' salió el pero del odio a los 'moros' de un hombre que había hecho la mili en el Sahara Occidental" (27/04/02). Però no se'ls acusa ni de xenofòbia ni de ser racisme, dos adjectius que molesten els veïns de Premià. "Los vecinos participantes mostraron una gran indignación ante las acusaciones de xenofobia" (27/04/02).

En el reportatge del dia 5 de maig, es desqualifica, de forma grotesca, els veïns contraris a la mesquita. Es reproduïx, per exemple, les declaracions d'un tal senyor Coll, que assegura que "donde hay 'merder' siempre hay un moro". En la mateixa pàgina, "una señora catalana, una señora de edad, de unos 70 años, de Premià de toda la vida" critica els polítics "porque defienden más a los moros que a nosotros".

El Periódico

La publicació no es manifesta de forma directa contrària al racisme en les informacions sobre el conflicte. Sí que ho fa, en canvi, a través de la desqualificació d'algunes de les persones que no volen la mesquita i, en especial, de Josep

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

Anglada, del qual recorda el seu passat a Fuerza Nueva. “L’ultradretà” (19/05/02) i “l’ultra” (22/05/02) són els qualificatius que designen a Anglada en les informacions en què apareix.

A alguns antimesquita se’ls deixa en evidència, en citar les seves amenaces. “«No els permetrem que es quedin aquí, si cal, ho cremo to», diu un exaltat” (27/04/02). Un altre, identificat com Gago (22/05/02), li fa un prec al redactor. “Escrigui que no som racistes perquè no ens sentim superiors”, diu.

Tanmateix, en alguna informació es poden llegir frases que justifiquen el recel dels antimesquita (22/05/02).

“Són mà d’obra qualificada, com gairebé tots els magribins acabats d’arribar. Per aquesta raó se senten amenaçats i ningú recolza la construcció de la mesquita. Al contrari, pensen lluitar a mort en aquesta qüestió”

Avui

En la notícia del dia 27, la primera que surt a l’*Avui* sobre la mesquita de Premià, es diu en paraules de Jordi Pagès de la Coordinadora Premià per la Convivència que la seva entitat vol posar fre als tics “xenòfobs i intolerants d’alguns veïns”. Veiem com es descriu els veïns contraris a la construcció de la mesquita de forma indirecta i amb qualificatius amb forta càrrega negativa. El subtítol del mateix dia és prou explícit, “qualifiquen de ‘lamentables’ els incidents contra la mesquita”.

El dia 13 sota el títol “manifestació a Premià pels drets dels immigrants” es diu que “600 persones van participar en una manifestació antiracista”. Al mateix primer paràgraf en què es fa aquesta afirmació, la notícia explica que la manifestació és una “resposta a les inquietuds i recels sorgits en aquesta població del Maresme [Premià de Mar] en relació amb la ubicació d’una mesquita”.

El mot antiracista no sembla el més apropiat per definir la manifestació de Premià per la Convivència, ja que molts ciutadans es mouen per la por a la devaluació dels preus dels pisos, per exemple, més que per racisme. A més, és un terme que porta a la confrontació i maniqueïtzació del conflicte. El títol de la informació en canvi

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

(“Manifestació a Premià pels drets dels immigrants”) defuig la polarització i adjectiva la manifestació de forma més pertinent i positiva.

Comparació: semblances i diferències

Hem vist com en els quatre diaris el posicionament més clarament antiracista en les informacions s'il·lustra a través de les desqualificacions que es fan de Josep Anglada, del qual recorden el seu passat a Fuerza Nueva i la vinculació ideològica amb Jean-Marie Le Pen. A més, s'atorga als veïns antimesquita qualificatius amb càrrega negativa (radicalitzats, contraris a...). Sovint també es vol il·lustrar la seva radicalització a través de cites de les declaracions: "no els permetrem que es quedin aquí, si cal, ho cremo tot" (*El Periódico*, 27/04/02). També se'ls desqualifica, però, a través de les seves accions com a grup, "Los manifestantes portaban pancartas en las que podían leerse alusiones insultantes contra la alcaldesa de Premià" (*El País*, 27/04/02). Alguns diaris, amb més freqüència a *El Periódico* que a la resta, inclouen informacions on els antimesquita expliquen els seus recels. "Són mà d'obra qualificada, com gairebé tots els magribins acabats d'arribar. Per aquesta raó se senten amenaçats i ningú recolza la construcció de la mesquita. Al contrari, pensen lluitar a mort en aquesta qüestió" (*El Periódico*, 22/05/02).

En els quatre diaris es qualifica els veïns favorables a la construcció de la mesquita amb adjectius com “tolerància” i “convivència”. Hem vist com *El País* destaca el caràcter “lúdico-festiu” d’una de les manifestacions de Premià per la Convivència. L’adjectiu sembla atorgar un valor plenament positiu al seu posicionament, perquè està desprovist de violència. Al mateix temps, però, qualificar el to de festiu pot portar a una percepció de les seves reivindicacions com a quelcom utòpic, o si més no, poc seriós i efectiu.

Síntesi i conclusions

No és negatiu que en les informacions hi hagi arguments que expressen el recel d’alguns veïns davant uns immigrants que veuen com a competidors en el mercat

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

laboral. Els arguments expliquen, que no és el mateix que justificar, el recel de certs veïns davant la construcció de la mesquita, però també atorguen una base econòmica al problema. És a dir, alguns arguments dels veïns antimesquita il·lustren que el nivell de vida i el poder adquisitiu dels premianencs influeixen en el seu posicionament en el conflicte. Són arguments, per tant, que no es poden ni s'han d'obviar i que han de forma part del debat en polèmiques com les de la mesquita de Premià. Potser la clau es troba en la forma com s'utilitzen aquests arguments, on s'introdueixen i com es complementen. Acompanyar-ho de les dades d'atur del municipi o de les diferències en el poder adquisitiu és una proposta en aquest sentit.

Ja hem anotat com l'antiracisme que hi ha en la majoria de les informacions incideix en que la descripció del conflicte sigui maniquea i quedi reduïda a dos bàndols, un que és racista i un altre que no ho és. Així es produeix una descripció moral del problema poc adequada per entendre el conflicte. Per això, semblen arribar a l'absurditat les referències constants als veïns antimesquita, *xenòfobs*, i els veïns favorables a la construcció, *tolerants*. El discurs periodístic s'hauria de deixar de centrar en aquestes bipolaritzacions i hauria de dedicar la majoria d'espai per a les declaracions i aspectes que descriuen i fan aprehendre el conflicte concret en tota la seva complexitat. Així, per exemple, les possibilitats d'empatitzar amb l'altre són molt més grans, i ajuden a un desenvolupament més eficaç de la comunicació intercultural³. Els mitjans de comunicació tenen responsabilitat en el trencament dels l'estereotips, que entenem com a mitjà que el grup té per enfrontar-se a la tensió del moment i a certs sentiments d'amenaça.

4.2. En relació amb la *Hipòtesi 2*: **Els diaris estudiats donen més rellevància a les tesis dels contraris a la construcció de la mesquita que als defensors.** És una hipòtesi que queda matisada. Es dedica molt espai als contraris a la construcció de la mesquita, però s'ha d'apuntar que l'espai l'omplen, d'una forma majoritària, els arguments de Josep Anglada, tot i que hi ha diferències entre els diaris.

El País

³ Rodrigo, Miguel. *La comunicación intercultural*, 1999.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

A simple vista ja es nota com les tesis dels contraris a la construcció de la mesquita apareixen en 9 articles mentre que els favorables, ho fan en 5 (en dos dels quals només parlen musulmans, part directament implicada).

Les tesis dels veïns "antimesquita", en realitat, apareixen en els articles referents a les manifestacions i majoritàriament de forma indirecta (a través de les pancartes). La resta d'espai dels contraris el capitalitzen les tesis de Josep Anglada referents a la mesquita, però, per sobre de tot, a la immigració. Aquest fet agreuja més la polarització que comentàvem al punt anterior, ja que a través de la cobertura dels mitjans de comunicació (també *El País*) es converteix en indissociables veïns antimesquita i Josep Anglada. De fet, van ser els premianencs contraris a la construcció de la mesquita els que van demanar que Anglada els fes de portaveu, però això no significa que els veïns reafirmin tot el que diu Anglada. De fet, en el reportatge emès per 30 minuts que analitzava la polèmica per a la mesquita de Premià, alguns veïns contraris a la construcció de la mesquita reconeixien que havia estat un "error" posar-se en contacte amb Josep Anglada, de Plataforma per Catalunya.

En la informació del dia 19, per exemple, en la qual es parla de la manifestació contra la mesquita de Premià, no s'introdueix cap cita directa d'algun dels veïns contraris a la construcció de la mesquita. Tampoc es fa referència a les seves reivindicacions en la polèmica. Qui sí que té veu és Josep Anglada, un actor al qual els mitjans accepten com a portaveu dels veïns antimesquita. Les informacions tendeixen a ridiculitzar el líder de Plataforma per Catalunya (19/05/03),

"No en vano los vecinos no dudan en proclamar que se sienten abandonados por todos los partidos políticos. A excepción, claro está, del que preside Anglada, de claras tintes xenófobos"

La Vanguardia

Les tesis dels contraris a la mesquita es reproduïxen en poques ocasions. "Su oposición a la construcción de la mezquita se basa sólo en cuestiones urbanísticas" (27/04/02). En l'obertura dedicada a la manifestació, encapçalada per Plataforma per Catalunya, no s'informa sobre quins són els motius del rebuig a la mesquita

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

més enllà que es manifestessin “en contra de la construcció de la mesquita”. El mateix dia, Anglada proclama que els immigrants musulmans “rezan por la calle, y aquí sencillamente no estamos acostumbrados a que recen en la calle” (19/05/02).

En el reportatge del dia 5 de maig, els veïns contraris al temple islàmic argumenten que “si se construye una mezquita vendrán a rezar todos los moros del Maresme”. La comunitat Attauba, erigida en portaveu dels musulmans en la publicació, argumenta que tenen el permís d'obres (13/05/02). Malgrat tenir el permís, l'ajuntament, que assumeix un paper de mediador, demana a la comunitat musulmana prudència (21/05/03):

“El responsable local también pide a la comunidad musulmana que ‘hagan una valoración de la situación y las consecuencias que puede tener la construcción de la mezquita y recuerden que como ciudadanos tienen derechos, pero también deberes” (21/05/02).

El Periódico

En bona part de les informacions apareixen les tesis dels contraris a la mesquita. Els arguments dels que la rebutgen són culturals i econòmics, i s'expliquen a través de gent del carrer, els promotors de les protestes i Josep Anglada. “Però, ¿què hem de fer si tenim davant de casa 70 o 80 musulmans descalços i tirats per terra? Orinen allà i es renten els peus a la font de la plaça”, diu Bernat Gutiérrez, un dels impulsors de les protestes (27/04/02). Anglada assegura que la construcció “devaluaria el preu de les vivendes pròximes” (19/05/02). En una altra informació (22/05/02), es parla del xoc d'interessos amb els magribins.

“No estan disposats a tolerar que hi hagi gent que treballi per 1.000 pessetes l'hora i que el barri, on ja es parla de competència deslleial, es torni a convertir en un gueto”.

En canvi, les tesis dels partidaris de les mesquites apareixen en poques ocasions. I quan apareixen, es descriuen els arguments com si fossin amenaces. “Si dintre del meu terreny no tinc dret a resar, llavors sortirem a la carretera, posarem les alfombres enmig del carrer i pregarem allà”, diu el líder islàmic (27/04/02). Destaca que en un reportatge extens (22/05/02) s'informi sobre els arguments de Josep Anglada, la Plataforma per Premià i els veïns, i es deixi sense veu els magribins.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

La coordinadora Premià per la Convivència, que defensa els drets dels musulmans, apareix en dues informacions (27/04/02 i 13/05/02). En aquesta última, es pot llegir:

“La manifestació [convocada per Premià per la Convivència] tenia com a lema Llibertat, igualtat i solidaritat. Els presents van reclamar el respecte i la convivència entre les persones sense distinció de raça”.

Avui

A l'*Avui* el nombre d'informacions on apareixen els arguments de partidaris i detractors s'equilibra entorn de les sis vegades per cada posició. De totes maneres, s'ha de tenir en compte que els veïns contraris a la mesquita i el seu líder Josep Anglada, disposen de més espai dins les informacions, al mateix temps que són els protagonistes de la majoria de les fotografies que il·lustren els articles. Hem de fer notar com, novament, hi ha una excessiva presència de les tesis d'Anglada i més minsa per part dels veïns contraris. Tot i això, el dia 24 de maig l'*Avui* presenta Josep Lluís Sadurní, líder de Plataforma per Premià que explica que "pactarem amb el dimoni per no tenir mesquita a Premià", frase que dóna el títol a la columna. En l'article també s'explica que Anglada muntarà una candidatura a Premià en les pròximes municipals a canvi de la seva participació com a representant dels veïns.

De les sis vegades apuntades que surten els arguments dels favorables, en dues ocasions parlen els representants del col·lectiu musulmà. Això relega a la pràctica invisibilitat les posicions dels veïns favorables a la construcció de la mesquita, que surten en l'inici del conflicte però que desapareixen de forma ràpida de les informacions. Concretament, les dues primeres informacions de la mostra, les del dia 27 d'abril i 13 de maig, estan protagonitzades per la coordinadora Premià per la Convivència, que després d'això desapareix de les informacions, tot i mantenir el seu activisme en el conflicte.

El dia 21 de maig es publica un reportatge d'una pàgina que dóna veu a un matrimoni de Premià favorable a la construcció de la mesquita i també a Mossèn Jaume Castellví, rector de la parròquia de Sant Cristòfol que diu que "nosaltres deixem locals per fer classes d'alfabetització a magribins sense cap problema". És

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

l'únic dia en què apareixen opinions de ciutadans anònims i veïns favorables a la construcció de la mesquita, però ho fan en un proporció menor als contraris. En el mateix reportatge, surten fins a quatre veïns antimesquita, que ocupen un espai molt més gran que el que ocupen les tesis dels veïns favorables.

El dia 24 de maig hi ha una informació que ocupa tot l'espai a defensar les tesis dels favorables i es fa a partir d'un fet, almenys en principi, paradoxal, "L'advocat dels musulmans de Premià és un destacat militant del PP", diu un títol que va acompanyat del subtítol, "els defenso perquè crec que tenen raó", diu el lletrat.

Comparació: semblances i diferències.

Els contraris a la construcció de la mesquita apareixen de forma més freqüent a tots els diaris, tot i que en la majoria d'informacions no s'expliquen de forma directa les tesis que defensen. Això està determinat perquè és a Josep Anglada a qui es dedica la major part d'espai a l'hora de parlar de les tesis dels contraris a la mesquita. Fins i tot en temes que afecten de forma totalment directa als premianencs com quan fa les declaracions, recollides a *El Periódico* i *La Vanguardia* sobre la devaluació dels habitatges que suposaria la construcció de la mesquita (19/05/02). També d'altres de més genèriques en les quals es rebutja la construcció de la mesquita per motius econòmics i culturals.

En contrast, les tesis dels partidaris de la mesquita apareixen en poques ocasions. Tot i això hi ha diferències entre mitjans. L'*Avui* és el que presenta un major equilibri en la presència de tesis de contraris i favorables a la construcció de la mesquita. Tot i això el 21 de maig és l'únic dia on apareixen les tesis de ciutadans anònims favorables a la construcció de la mesquita. És en un reportatge on, proporcionalment, hi ha una presència més gran de les tesis dels veïns contraris a la construcció. Tot i això a l'*Avui* hi ha una informació dedicada exclusivament a defensar les tesis dels musulmans, i es fa a partir d'un fet, en aparença curiós, "L'advocat dels musulmans de Premià és un destacat militant del PP".

És remarcable la poca presència, en tots els diaris, que tenen arguments com el permís de construcció que tenen els musulmans per fer la mesquita a Joan Prim. La

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

legalitat que empara els immigrants s'hauria de visualitzar molt més en les declaracions que se'ls hi escullen. Les informacions haurien de recollir-ho, independentment del fet que ho facin les peces d'opinió.

Síntesi i conclusions

La segona hipòtesi, doncs, queda matisada. Es dedica molt espai als contraris a la construcció de les mesquita, però s'ha d'apuntar que l'espai l'omplen, d'una forma majoritària, els arguments de Josep Anglada. Tot i això els diaris, el que ho fa amb més freqüència és *El Periódico*, presenten de forma bastant constant les tesis dels contraris a la construcció de la mesquita. En elles hem vist com l'element econòmic i cultural hi té una part molt important a l'hora de crear el rebuig. En la primera hipòtesi hem assenyalat que no es pot obviar l'element econòmic que hi ha rera els conflictes, però que s'hauria de canviar la forma d'explicar-ho. Amb els elements culturals ens trobem en una situació semblant. La presència de les tesis contràries a la construcció de la mesquita des d'un punt de vista cultural s'entenen en part pel xoc que suposa per a un sector de la societat catalana la irrupció en l'àmbit públic dels preceptes i costums d'una religió que no és la pròpia.

A més, tal i com apunta Jordi Moreras⁴, sovint quan la població immigrada està assentada a un determinat lloc comença a construir oratoris de nova planta. I alguns ciutadans del municipi identifiquen l'augment de visibilitat amb un augment de la religiositat, sovint lligat al fanatisme. Evidentment, això no és norma.

Tot plegat són elements que apunten que és necessària una reformulació en la presentació de les tesis que sorgeixen en les informacions i que adopten una postura contrària a algun dels aspectes de les pràctiques religioses no cristianes. No s'han de reduir els arguments dels veïns contraris a la construcció de la mesquita a una actitud racista, sinó més aviat intentar trencar amb una visió etnocentrista i explicar, per exemple, que la religió musulmana té un alt component social i cultural, a diferència del cristianisme que queda relativament reduït a un àmbit més individual i privat. A més, no s'ha d'oblidar el fort paper socialitzador i de punt de

⁴ Moreras, Jordi. *Musulmanes en Barcelona. Espacios y dinámicas comunitarias*, 1999.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

referència que tenen els oratoris entre els immigrants que arriben en una societat que en molts aspectes els hi és estranya.

4.3. En relació amb la *Hipòtesi 3*: **En els diaris estudiats, apareixen més els actors contraris a la mesquita que els partidaris.** Hi ha una sobrepresència de Josep Anglada, i una pràctica invisibilització dels veïns favorables a la construcció de la mesquita. També s'ha d'anotar la poca presència de musulmans en les informacions.

El País

Reafirma aquesta hipòtesi el fet que fins el 22 de maig en les notícies el diari *El País* no atorga veu al col·lectiu musulmà. Tot i això, en les cites no expliquen els arguments per a la construcció de la mesquita, sinó que parlen per defensar-se dels que els acusen d'haver trencat la convivència. S'ha d'apuntar, però, que el diumenge 5 de maig, en un reportatge d'una pàgina dedicat al conflicte de la mesquita al suplement *Domingo*, *El País* dona veu a Abdelaziz el Moude i en boca seva fa aparèixer arguments claus per entendre el conflicte de Premià que no trobem en la resta d'informacions. El Moude parla de prejudicis, contradiccions i aspectes legals.

"El portavoz del colectivo musulmán, Abdelaziz el Moude, considera que no se puede generalizar, y que, a pesar de los insultos que han recibido, el principal problema es el desconocimiento de la realidad. «Algunos creen que el terreno nos lo han regalado y otros temen que acogerá más cosas que oraciones. Si ellos [els cristians] pueden rezar los fines de semana en la iglesia que hay cien metros más arriba del solar, ¿por qué nosotros no podemos tener una mezquita sabiendo que la ley nos protege i que hay libertad de expresión y de culto?», pregunta indignado".

Tot i això, en aquesta informació, un cop més, ocupen més espai les argumentacions dels veïns contraris a la construcció de la mesquita que el dels musulmans, que es restringeix al paràgraf que hem transcrit. Als veïns favorables només se'ls cita sense desenvolupar-ne el seu argumentari, mentre que l'alcaldeessa sí que ho pot fer, i defensa el trasllat de la mesquita a Banyeres.

L'absència de veïns favorables a la construcció de la mesquita en les informacions té poques excepcions. Només el dia 24 d'abril i 13 de maig se'ls hi dona veu en

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

unes informacions on sobresurt la coordinadora Premià per la Convivència. El dia 19 de maig, la manifestació que deriva en enfrontaments és entre els veïns contraris i un col·lectiu antifeixista de gent de Barcelona, no Premià. Aquest dia il·lustra l'exageradíssim espai dedicat a Josep Anglada i l'absència flagrant de musulmans, veïns contraris i veïns favorables a la construcció de la mesquita.

La Vanguardia

Amb excepció de les persones que són presentades com a portaveus de la comunitat, els musulmans de Premià no apareixen en cap de les informacions. Ni hi ha cap declaració d'un musulmà de Premià, immigrant o no, que no tingui un càrrec de responsabilitat en el col·lectiu. En canvi, sí que es reproduïxen les declaracions d'alguns contraris a la mesquita i dels que van participar en les manifestacions en favor del temple.

Coneixem les reclamacions dels musulmans a través del portaveu de la comunitat Attauba, Abdelaziz El Muden.

Els contraris a la mesquita tenen la seva veu, sobretot el dia de la manifestació (19/05/02), i mitjançant la Plataforma per Catalunya. En canvi, els partidaris de la mesquita apareixen com “vecinos” que han subscrit el manifest de Sant Jordi per la convivència, i com els antifeixistes que van anar a Premià (19/05/02).

El Periódico

Els actors contraris a la mesquita (la Plataforma per Premià i els ciutadans que rebutgen el temple, però que no s'identifiquen com a membres de l'organització anterior) apareixen en quasi totes les informacions. En canvi, els defensors de la mesquita (Premià per la Convivència, la Comunitat Altauba, l'imam, els musulmans) no apareixen tants cops, o quan ho fan no se'ls dóna veu. Dos exemples: en la informació del dia 19 de maig, sobre la manifestació contra la mesquita, no hi ha declaracions de la comunitat musulmana. Tampoc en el reportatge del dia 22 de maig, en què desfilen nombroses persones contràries al temple però cap que el defensi. Se sap que els “magribins” existeixen perquè se'ls

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

compara amb els contraris a la mesquita. “Són mà d’obra no qualificada, com gairebé tots els magribins”, escriu el redactor

Avui

Reafirmant el que hem explicat al punt 2, el diari obvia en la majoria d'informacions els veïns favorables a la construcció de la mesquita a excepció del 27 d'abril i 13, 21 i 24 de maig. Tot i això, la posició dels veïns contraris té més pes que la dels favorables. I per sobre de tot, reiterem, la veu de Josep Anglada. Hi ha excepcions, però, a aquesta regla com l'article del dia 27 d'abril en la qual la veu de veïns favorables a la construcció de la mesquita, contraris, musulmans i ajuntaments està equilibrada.

L'*Avui*, però, atorga de forma més o menys constant en les informacions, la posició del col·lectiu islàmic, fet que acosta els arguments dels directament implicats. Els musulmans surten en 6, nombre baix per altra banda, i més si tenim en compte que normalment s'emporten un espai petit en les informacions respecte altres posicions. A més, en algunes informacions, com la del dia 22 de maig, són els advocats dels musulmans els que defensen les seves tesis i no ells de forma directa.

És molt significatiu, l'article del dia 21 de maig en el qual es dedica un espai enorme a la regidora Alícia Ballester (PP) que diu que dóna suport als antimesquita. La resta de grups municipals, per contra, tenen un espai molt petit en l'article. Aquest fet s'agreuja per la reiteració dels arguments de la regidora que hi ha en l'article, espai que es podria dedicar a tractar altres aspectes. Per tant, a més, hi ha una excessiva presència de declaracions.

Comparació: semblances i diferències

Els actors contraris a la mesquita apareixen en gairebé totes les informacions dels quatre diaris que estudiem. A *El Periódico*, per exemple, en totes. Per altra banda, els favorables apareixen en menor mesura i és de destacar la pràctica absència de musulmans que no tenen cap càrrec de representativitat dins el col·lectiu. Només en un reportatge titulat "A punt de petar" (*Avui*, 21/05/02) s'introdueix la posició

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

de l'Ahmed, un cuiner de 34 anys. Veiem com l'actor més reiterat i constant en les informacions és Josep Anglada, que a més, ocupa una part considerable dels titulars.

Els veïns favorables a la construcció de la mesquita apareixen un poquíssimes ocasions i poques vegades s'expliciten els seus arguments. La coordinadora Premià per la Convivència no es té en compte en les informacions com a actor directament implicat en el conflicte ja que en els quatre diaris se l'obvia ràpidament de les informacions.

Síntesi i conclusions

L'absència de veïns favorables a la construcció de la mesquita es pot entendre com a derivat al funcionament dels mitjans de comunicació que prioritzen els actors obertament conflictius a l'hora de tractar una notícia. En el cas de Premià, els veïns favorables també van ser una part implicada i activa en el conflicte i per sobre de tot feien una aposta per l'acostament de posicions. No s'hauria d'entendre el conflicte només com l'enfrontament de parts, aparentment, totalment oposades, sinó com una xarxa complexa amb multitud d'actors involucrats.

Per això també s'ha de donar espai als que aposten de forma explícita pel diàleg, perquè això no vol dir que no tinguin un posicionament clar respecte la polèmica. És el cas de la coordinadora Premià per la Convivència, sempre radicalment favorable al dret dels musulmans a construir la mesquita a Joan Prim, per part dels musulmans, i al deure dels veïns a acceptar-ho.

La poca presència dels musulmans en les informacions es deu, en part, a que no es percep l'activitat que es desenvolupa a una mesquita com a representativa del col·lectiu musulmà. En una visió més general observem com a occident no s'accepten les mesquites com a elements de participació política i social, perquè això amb el model religió d'occident. En el conflicte de Premià ens trobem que hi ha el líder religiós, imam, que no apareix en cap informació. A més, hi ha el líder de la comunitat islàmica Alttauba, també lligada a la mesquita, que apareix tot i que ho fa poc.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

Tot plegat il·lustra que hi ha un fort component etnocèntric que influeix en l'absència de la veu de veïns musulmans. És imprescindible, però, superar aquesta mancança. És un aspecte important per fer un acostament més rigorosista al tema i per aportar un component formatiu a la informació.

No utilitzar com a font al col·lectiu musulmà en el tema de la mesquita ens condueix a una reflexió de Moreras, en la qual apunta que sovint la societat occidental demana la participació social dels immigrants al mateix temps que, paradoxalment, no en reconeix el desenvolupament de les expressions internes.

4.4. En relació amb la *Hipòtesi 4*. **En els diaris estudiats no hi ha una visibilitat de les posicions conciliadores.** La Coordinadora Premià per la Convivència passa pràcticament desapercebuda en les informacions. Això fa que les informacions presentin l'ajuntament com a únic actor que aposta per una posició conciliadora.

El País

La coordinadora Premià per la Convivència desapareix de les informacions de forma molt ràpida. De fet, només apareix en la constitució i en la manifestació del dia 13. Després en desapareix la veu i també les activitats i voluntat medidora, fet que no es contradiu amb un clar posicionament favorable als immigrants. És un fet destacable ja que la coordinadora manté reunions periòdiques i no cessa l'activitat en cap moment, a més de fer un esforç de comunicació dels seus actes i posicionaments, que són recollits àmpliament en la premsa local (veure *El Punt* en l'edició del Maresme) però que passen desapercebuts en els diaris amb difusió nacional catalana.

Després dels incidents del 19, l'Ajuntament esdevé l'únic actor que apareix com a conciliador i medidor, la qual cosa il·lustra la dependència dels mitjans de comunicació de les fonts institucionals, també en qüestions d'immigració.

La Vanguardia

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

Les posicions conciliadores apareixen en comptades ocasions. El 27 d'abril s'informa sobre un "manifiesto de Sant Jordi por la convivencia", que no torna a aparèixer en la publicació. Tanmateix, no queda clar en què consisteix el manifest ni qui l'impulsa. "Otros vecinos y asociaciones han suscrito el manifiesto de Sant Jordi por la convivencia", es pot llegir. El dia 13 de maig, Premià per la Convivència és una de les protagonistes de la informació.

També es destaca el paper conciliador de la Plataforma Cívica en l'extens reportatge del dia 5 de maig, en què es transcriuen les declaracions d'una portaveu, Maria Assumpta Fontanils. "Falta información real. Falta contacto. Falta diálogo entre la gente. Falta conocimiento mutuo"

El Periódico

L'Ajuntament, que aposta per la conciliació dels actors enfrontats, apareix freqüentment en les informacions. Es destaca, a través de l'alcaldeessa, Maria Jesús Fanego, i d'alguns membres de l'equip municipal que l'Ajuntament "vol buscar soluciones" (20/05/02).

Al marge de l'Ajuntament, només apareix una persona que és presentada, en una columna de documentació, com a mediadora: Raixid Wudah (22/05/02). Això no obstant, el mateix dia, en una altra pàgina del diari, Wudah es converteix en Woudah, i és presentat com portaveu de la comunitat Alttauba.

Wudah, que en la columna de documentació, defensa la conciliació ("Conviure és molt senzill"), es mostra menys conciliador en l'altra informació, en la qual assegura "que l'única via per abandonar el cèntric solar és situar la mesquita a l'antiga escola Voramar".

Avui

És molt remarcable la desaparició en les informacions de la coordinadora Premià per la Convivència que tot i protagonitzar les dues primeres notícies desapareix totalment dels textos del diari. És destacable aquesta absència, i més si tenim en compte que la Coordinadora segueix amb les seves activitats i voluntat de

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

comunicació amb els mitjans, fet que queda constatat pel seguiment que fa la premsa local de les seves activitats.

És a partir del dia 13 de maig quan es comença a presentar de forma exclusiva a la comissió especial de l'Ajuntament com l'únic actor que té el rol negociador i conciliador.

Comparació: semblances i diferències

Premià per la Convivència desapareix de les publicacions de forma molt ràpida, després de la manifestació que organitza el dia 13 de maig. A *El Periódico* (22/05/02) es presenta de forma exclusiva en una peça de documentació. A partir d'això, doncs, l'ajuntament queda com a únic mediador del conflicte i se li atorguen unes valoracions sempre amb càrrega positiva "vol buscar solucions" (*El Periódico*, 20/05/02). Més enllà d'aquesta valoració altament positiva de l'ajuntament s'ha de qüestionar l'ús repetitiu en els quatre diaris del terme *voluntat de buscar solucions* de l'ajuntament. La voluntat és un aspecte que fa referència a les actituds no explícites d'un actor. Una cosa és la voluntat i una altra l'actitud factual que es pren davant d'una determinada situació. Cap periodista pot introduir-se en la ment dels membres de l'ajuntament i desxifrar-ne la voluntat o no dels seus components de buscar solucions. Així doncs, és un terme desafortunat que va més enllà de les possibilitats humanes i de contrast, regla d'or del periodisme.

La presència de l'Ajuntament com a únic actor mediador està lligada a la dependència dels mitjans de les fonts institucionals, una dinàmica que arriba reforçada per l'establiment d'unes rutines informatives que deixen poc temps per al tractament de les informacions i poc marge a l'especialització dels periodistes.

Síntesi i conclusions

Trencar amb la dependència de les fonts institucionals és una de les recomanacions del Manual d'Estil per al Tractament de les Minories Ètniques. El no seguiment de la recomanació no només produeix una disminució de les fonts musulmanes sinó que també afecta a la coordinadora Premià per la Convivència, per exemple.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

L'absència de posicions conciliadores en el conflicte fa que els estereotips aflorin també en els mitjans i, per tant, en les representacions mentals que es faci el lector. Si tots aquestes elements els barregem amb el coneixement, majoritàriament escàs, que la societat espanyola té de l'islam ens trobem davant una situació en la qual el discurs periodístic crea i recrea una percepció de l'islam des d'un punt de vista molt etnocentrista, estereotipat i negatiu, i no es percep com a part integrant de la societat catalana.

4.5. En relació amb la *Hipòtesi 5*: **En els diaris estudiats, la gènesi del conflicte està, sovint, mal explicada.** La gènesi està mal explicada en la majoria d'informacions ja que s'explica de forma parcial i en alguns casos s'obvien aspectes essencials de la gestació del conflicte.

El País

No és fins el dia 5 de maig que el diari, en un reportatge del suplement *Domingo*, explica la gènesi del conflicte que no torna a aparèixer en les informacions fins el dia 6 de setembre, quan s'informa de la resolució del conflicte. Aquest fet crea confusió en alguns textos com per exemple el del dia 27 d'abril de 2002, en el qual es parla d'un canvi de criteri dels musulmans en la recerca d'una solució beneficiosa per a tothom. Què és el que ha canviat? Quina era la solució beneficiosa? La informació no es pot entendre sense el coneixement de la gènesi del conflicte que hauria de figurar en el mateix article. Si s'obvia la gènesi no hi ha elements per analitzar el conflicte de forma pertinent i, a més, apareixen aspectes molt difosos, com els que hem citat.

Hi ha altres mancances en la comprensió dels esdeveniments com quan en la informació del 22 de maig es parla del Consell Islàmic de Catalunya, però no s'explica què és, però sobretot quin és el seu paper en el conflicte.

La Vanguardia

En les primeres informacions, la gènesi del conflicte no s'explica o ho està de forma fragmentada.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

En una de les primeres peces s'escriu que els musulmans van rebre el permís d'obres (13/05/02). El dia 22 de maig, la publicació dedica tota una peça a explicar, de forma detallada, l'origen del conflicte, "iniciado hace más de 13 años". És una peça extensa que compensa, en part, el fet que en els dies anteriors no s'informés sobre la gènesi del conflicte. El dia 23 es torna a recordar la causa que va originar el pols entre alguns veïns i la comunitat musulmans de Premià.

El Periódico

La gènesi del conflicte s'explica en poques ocasions. Tanmateix en algunes informacions es destaca, a través de terceres persones, que els musulmans tenen "raó legal" perquè el solar és de la seva propietat i tenen el permís d'obres municipal (22/05/02, a través de les declaracions d'Ignasi Garcia Clavell, secretari per a Relacions amb Confessions Religioses de la Generalitat).

El procés del conflicte en la seva totalitat només s'explica en una de les informacions (6/09/02), en el moment en què se signa l'acord entre l'Ajuntament i la comunitat musulmana.

Avui

És qüestionable que no sigui fins el dia 18 de maig que l'*Avui* expliqui de forma extensa i exhaustiva la gènesi del conflicte. I més tenint en compte que la primera informació que surt sobre el tema data de 27 d'abril. Es torna a explicar la gènesi el dia 21 de maig, amb el reportatge titulat "A punt de petar", i no és fins el dia 6 de setembre, amb la firma del conveni, quan es tornen a explicar els aspectes bàsics en la gestació del conflicte, entre els quals el permís de construcció de què disposa el col·lectiu musulmà.

En l'article del dia 18 s'introdueixen alguns dels arguments claus per entendre el conflicte, com l'element de desconfiança i desinformació sobre el què és una mesquita que plana damunt el conflicte. A més, es parla de la por del veïns a la devaluació dels pisos. Tot i això en la informació hi ha alguna estructura poc afortunada per descriure als veïns del barri del Maresme "gent de Premià de tota la

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

vida", diu. ¿No ho són també els fills nascuts a Premià de parelles musulmanes, per exemple?

El dia 21 es torna a parlar de la gènesi del conflicte, i aquesta vegada és la primera vegada (i última) que s'introdueix en una informació la cabuda que tindria la mesquita que seria de 170 persones. Aquest és un detall important i que qüestiona un dels arguments dels veïns contraris a la construcció de la mesquita, segons el qual milers de musulmans de tot Catalunya s'acostarien a la mesquita per resar.

Comparació: semblances i diferències

La gènesi del conflicte s'explica en comptades ocasions, potser perquè els mitjans consideren que no cal recordar-la cada dia. Hem d'acceptar la redundància que comportaria fer-ho així cada dia. Tot i això, s'ha de qüestionar el fet que molts diaris obviïn aspectes essencials del conflicte mentre informen sobre el mateix. Alguns diaris, com *El Periódico*, només citen de passada la "raó legal" de construcció del col·lectiu musulmà. L'*Avui* és l'únic diari que en una ocasió apunta el nombre de persones que podria acollir la nova mesquita. Element que serveix per contrarestar alguns dels temors que expressen els veïns en les informacions.

Síntesi i conclusions

Ja hem apuntat que els estereotips i desconeixement de la realitat islàmica són dos aspectes que caracteritzen les informacions sobre la mesquita de Premià. Són trets, però, de moltes de les informacions dels mitjans de comunicació generalistes, en què sovint, la voluntat de fer comprensibles els conflictes els obliga a ser reduccionistes en alguns aspectes. Tot i que la simplificació és qüestionable, l'hem d'entendre, mínimament, com a necessària.

Tot això, però, no impedeix afirmar que els mitjans de comunicació haurien de posar especial èmfasi en l'explicació de la gènesi de tots els conflictes, almenys dels aspectes més essencials. Així, la comprensió del tema és molt més senzilla i atorga menys pes als estereotips com a definidors del conflicte. Sense saber la gènesi del conflicte de Premià, o tenint-la poc present, és molt més fàcil reduir-ne la polèmica a la dicotomia: mesquita sí – mesquita no. Per contra, si s'explica que els

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

musulmans legalment tenen tot el dret a construir la mesquita, per exemple, i que aquesta tindrà una superfície d'uns 180 metres quadrats, l'acostament de posicions pot ser molt més senzill. No oblidem que un dels arguments utilitzats pels veïns era que la mesquita es convertiria en un espai massificat, en "la meca de Catalunya".

4.6. En relació amb *la Hipòtesi 6*. **En els diaris estudiats es desqualifica els líders islàmics locals i els de les formacions d'ultradreta.** A Josep Anglada, líder de Plataforma per Catalunya, se'l titlla constantment d'ultradretà i líder xenòfob. La situació ve propiciada perquè el conflicte de Premià coincideix amb les eleccions presidencials franceses. Concretament el dia 5 de maig se'n celebra la segona volta. Els líders islàmics locals estan desqualificats de forma indirecta, i sobretot a través de les declaracions de Carod-Rovira.

El País

Aquest aspecte es manifesta clarament amb la desqualificació que les informacions fan de la figura de Josep Anglada, que es troba majoritàriament lligada a substantius com ultradretà, líder xenòfob, racista... I sovint també als noms de Jean Marie Le Pen o Pim Fortuyn. En l'article d'el 27 d'abril de 2002, per exemple, és la primera vegada que surt Anglada lligat als veïns antimesquita. El subtítol apunta que "Entre los manifestantes aparece el dirigente de una organización racista". En la informació diu,

"entre los manifestantes hizo acto de presencia Josep Anglada, un dirigente de una llamada Plataforma per Catalunya, con sede en Vic, que repartía pamfletos con postulados directamente racistas contra la inmigración".

Un altre exemple inapel·lable de la desqualificació d'Anglada és l'article del dia 26 de maig, que es titula, "El líder xenòfobo Anglada asegura que coincide con Le Pen, Haider y Fortuyn", i que porta com a subtítol, "Grabado con cámara oculta, afirma: «En los medios tengo que ser el primer demócrata»".

Els líders islàmics locals arriben desqualificats de forma indirecta, sobretot pel pes que es dóna a les declaracions de Carod-Rovira, publicades el 22 de maig, en què titlla l'imam de Premià d'"anticatalà i masclista". El líder d'ERC afirma que l'imam es va negar a donar la mà a l'alcaldesa perquè era una dona i afegeix que el líder islàmic protesta quan en els actes públics algú parlar en català. A part de les

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

declaracions s'hi ha de sumar el fet que es tracti d'un error, ja que les paraules del líder d'ERC es refereixen a un imam anterior de la població, que aleshores feia un any que ja no hi era. Carod-Rovira s'equivoca en les seves declaracions i *El País* publica l'error el dia 25 de maig però, evidentment, no amb l'espai ni la força de les declaracions del dirigent d'esquerra.

La Vanguardia

En les informacions estudiades no es desqualifica de forma directa els líders islàmics ni els de les formacions d'ultradreta. A Josep Anglada se'l qualifica, de forma subtil, en la informació del dia 19 de maig. “La rueda de prensa (...) debió suspenderse cuando unos 30 vecinos boicotearon con sus gritos una pregunta a Anglada: ¿Qué opina sobre Le Pen?” A Anglada no se'l qualifica en cap moment ni d'ultra ni de feixista.

De la Plataforma per Catalunya, “legalizada como partido político el pasado 5 de abril” (19/05/02), es destaca que “niega ser de ultraderecha o racista pero (...) considera que ‘sobran’ inmigrantes”.

Abdelaziz El Mudén, portaveu de la comunitat Alttuba, és l'únic líder islàmic visible en les informacions de la publicació (27/04/02 i 13/05/02). I en cap de los dues informacions, se'l desqualifica. Al contrari, es destaquen unes paraules, que són prudents en un moment de tensió. “Nosotros apostamos por la convivencia y la libertad de culto”, declara El Mudén (13/05/02).

Deu dies després (23/05/02), en una requadre de documentació es destaca de l'imam que “no hablaba ni una palabra en castellano y mucho menos en catalán” i que “trató despectivamente” a l'alcaldesa pel fet de ser dona. Tot i això, i com el dia anterior *La Vanguardia* especifica que l'imam en qüestió és el mateix al qual es refereix Carod-Rovira en les polèmiques declaracions i ressalta que és un home que aleshores ja s'havia traslladat a Holanda i que no exercia a Premià.

El Periódico

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

En el primer punt de les conclusions, es detallen alguns dels qualificatius que mereix Josep Anglada ("ultradretà", "exmembre de Fuerza Nueva"). En canvi, els seus seguidors, sobretot a la manifestació de la qual se n'informa el dia 19 de maig, no són desqualificats. S'informa sobre una "renyina", però no queda clar qui la va començar, si els contraris a la construcció de la mesquita o el grup denominat antifeixista.

Els líders islàmics no en surten gaire ben parats. Abdul Aziz al Muden, identificat com a líder islàmic, declara "amb to desafiador" (27/04/02). Després, desapareix de les informacions. Raixid Wouddah, portaveu de la Comunitat Alttaba, manifesta (22/05/02) que "la seva religió els impedeix donar la mà a una dona"

En una petita peça de documentació (22/05/02), s'escriu el següent sobre l'imam Abdul Aziz Jafo: "Ensenya les lleis de l'Alcorà, com la de no donar la mà a les dones per saludar-les. Una vegada es va negar a parlar amb l'alcaldeessa per ser dona." El redactor potser hauria de matisar que l'imam interpreta l' Alcorà d'acord amb la seva formació teològica marcadament conservadora. El diari a més, quan reproduïx les declaracions de Carod-Rovira, no especifica que l'imam que es va negar a parlar de cares amb l'alcaldeessa no és l'actual líder religiós de Premià.

Avui

L'*Avui* rectifica les declaracions de Carod-Rovira en què acusava de forma equivocada a l'imam de Premià d'aleshores d'unes actituds que es referien a l'anterior, però ho fa enmig d'una informació referent a imams que no es presenta de forma directa com a part de les informacions de la mesquita de Premià. Això aporta una credibilitat absoluta a unes paraules qüestionables de Carod-Rovira.

Com hem vist hi ha una voluntat de descrèdit notable de Josep Anglada i també de Josep Lluís Sadurní. Al primer se l'acompanya d'expressions com extrema dreta, Le Pen... En la informació en què parla Josep Lluís Sadurní se'l presenta com a "mà dreta de l'ultradretà Josep Anglada" i també com a "intransigent" (24 de maig de 2002).

La posició antiracista i de descrèdit de les formacions d'ultradreta també s'explicita en titulars com els del dia 18: "Un líder xenòfob de Vic encapçalà l'oposició a la

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

mesquita de Premià". El mateix dia es diu que els veïns "han triat l'opció més dura en la seva estratègia".

Comparació: semblances i diferències

Josep Anglada, el líder de Plataforma per Catalunya, és desqualificat per tots els diaris, amb excepció de *La Vanguardia*. A *El Periódico* se'l titlla d'ultradretà, a *El País*, de xenòfob i racista, i a *L'Avui*, de líder xenòfob. En totes les publicacions, en aquest cas sense excepció se'l vincula ideològicament amb el francès Jean-Marie Le Pen. Recordem que la comparació arriba altament reforçada perquè a França el dia 5 de maig se celebrava la segona volta de les eleccions presidencials on Le Pen, que en la primera volta havia superat en vots a Lionel Jospin, s'enfrontava inesperadament amb Jacques Chirac.

Pel que fa als líders islàmics són desqualificats indirectament, a través de les declaracions de Josep Lluís Carod-Rovira. El secretari general d'ERC va denunciar que els líders islàmics són "masclistes" i "anticatalans", una acusació que es rebel·la falsa quan es coneix que l'imam que va negar la salutació a l'alcaldesa, aleshores feia un any que vivia a Holanda. *La Vanguardia* és l'únic diari que el mateix dia de les declaracions ja remarca que les paraules de Carod-Rovira es refereixen a l'anterior imam de Premià. La resta de diaris no aporten aquest element en les informacions tot i que *El País* publica la rectificació el dia 25 de maig tot i que sempre amb una extensió menor del tractament que van rebre les primeres declaracions de Carod-Rovira. *L'Avui* també rectifica les declaracions de Carod-Rovira però ho fa amb un tractament discret, enmig d'un article sobre imams.

Síntesi i conclusions

Hem parlat ja de la desqualificació constant en les informacions a Josep Anglada, i que la desqualificació de l'imam es fa de forma indirecta. El segon aspecte és molt negatiu en la informació del conflicte que es veu agreujat perquè l'imam no surt en les notícies com a font. Això es deu al cert grau d'invisibilitat en què sovint viuen i es mouen. És un factor que reforça les acusacions que reben sovint els imams com a radicalitzadors dels col·lectius musulmans instal·lats en societats occidentals. És a dir, hi ha una part de la població que creu que l'arribada de l'imam fa que els

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

musulmans esdevinguin menys propensos a establir llaços amb la nova societat on viuen.

És una creença que es pot confirmar o refutar a través d'una observació de cada cas, tasca difícil perquè a les mesquites hi entren només musulmans i majoritàriament homes. Es pot qüestionar aquest aparent secretisme de les mesquites, sempre, però, intentant acostar-se al màxim a la dimensió que té la religió en la vida individual i social dels musulmans, i mai agafant una experiència com a únic referent.

Se sap que el discurs de divendres de l'imam són unes paraules que els musulmans agafen com a guia per a la seva vida quotidiana. Amb aquesta informació plantejem ara una breu situació hipotètica, en la qual agafem com a certes les paraules de Carod-Rovira: si Premià té un imam que no viu la realitat social dels musulmans premianencs, el líder religiós no pot complir la prerrogativa pràctica que té el sermó del divendres. La situació hipotètica, doncs, fa que qüestionem la figura de l'imam, qüestió de fons que subjau en les paraules del secretari general d'ERC. El recorregut que s'acaba de dibuixar, però, no és el mateix que s'ha fet en publicar les declaracions de Carod-Rovira que es limita a dir que s'han d'expulsar els imams anticatalans i masclistes. És cert que això no és una opinió de l'informador, però reproduir-ho té en la ment d'alguns lectors un efecte fortament estereotipador i reduccionista.

No hem d'oblidar però, que les paraules de Carod-Rovira es referien a l'anterior imam i que l'actual no té problemes en parlar cara a cara amb l'alcalde. L'episodi encetat i protagonitzat per les declaracions del líder d'ERC és, sens dubte, el més prosaic sobre el tractament informatiu de la mesquita. Cap informació explícita, ni tan sols, que hagi fet l'intent de parlar amb l'imam de Premià de Mar. Podem qüestionar el fet que s'haguessin de reproduir les declaracions de Carod-Rovira. Però si partim de la base que **s'havien** de publicar també **s'havia** de contrastar la informació amb l'acusat.

4.7. En relació amb la *Hipòtesi 7*: **En els diaris estudiats, sovint no s'expliquen ni la negociació ni la resolució.** La negociació s'explica al principi sense concrecions perquè l'ajuntament, a l'inici, decideix mantenir-ne els detalls en

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

secret. La resolució és recollida per tots els diaris, i és presentada com un final feliç, tot i que hi ha sectors obertament contraris a l'acord.

Per tant, el resultat final queda així: **En els diaris estudiats s'explica la resolució, però sovint no s'explica la negociació.**

El País

La resolució queda recollida pel diari tot i que es tanqui el tema ràpidament i no s'aprofundeixi en el debat sobre si és un acord admissible o no ho és, i també a què han hagut de renunciar les parts per firmar un acord que en els mitjans es presenta com a plenament satisfactori.

Les negociacions sí que s'expliquen però amb poc detall. Aquesta situació, però, és provocada pel mateix Ajuntament que no facilita detalls als mitjans. Mentre, la posició de les altres parts es recull de forma molt vague. En el cas dels musulmans es fa a través dels seus advocats, mai de forma directa als immigrants.

El País obvia un aspecte central en no publicar, el dia 23, els resultats de les converses amb l'Ajuntament en la qual els musulmans es van comprometre a no construir la mesquita fins que no s'arribi a un acord. No s'hauria d'obviar aquesta informació i més tenint en compte el gran espai que el dia anterior dediquen a anunciar la reunió.

La Vanguardia

Les negociacions no s'expliquen però sí la resolució. La resolució mereix una obertura (6/09/02), que informa sobre els principals punts de l'acord entre l'Ajuntament i la comunitat musulmana de Premià.

Ens hauríem de remuntar al 23 de maig per trobar una referència a unes negociacions, que segons la publicació estaven estancades. "El Ayuntamiento quiere reabrir las conversaciones con los inmigrantes", es pot llegir (23/05/02).

"El abogado de los inmigrantes dijo ayer que estos no reanudarán los contactos con el Ayuntamiento hasta que la oferta de la escuela les llegue por escrito como un decreto de la alcaldía"

El Periódico

Les negociacions no s'expliquen de forma detallada. Per l'alcaldesa, sabem que "la solució no serà immediata" (22/05/02), el que pot significar que les posicions de les dues parts encara són distants. Dos dies després, la publicació informa sobre el rebuig dels musulmans a una proposta municipal, el que confirma que hi ha un diàleg entre l'Ajuntament i el col·lectiu musulmà.

La resolució mereix una obertura (6/09/02), que explica de forma minuciosa els punts de l'acord.

Avui

La resolució queda recollida pel diari que en dóna detalls concrets, i es presenta com a plenament satisfactori per totes les parts.

Les negociacions sí que s'expliquen però amb poc detall. Aquesta situació, però, és provocada pel mateix Ajuntament que no avança detalls als mitjans de comunicació. La posició de les altres parts es recull de forma molt vague. En el cas dels musulmans a més, es presenta en un parell d'ocasions a través dels seus advocats. Aquest és el cas del 22 de maig del 2002, dia en què hi ha una incongruència amb el que diu el títol i el text. En el títol es diu que "Els musulmans rebutgen canviar la ubicació de la mesquita". En el text es matisa l'afirmació dient que els advocats els hi ho recomanen perquè el solar de Banyeres no és edificable i està pendent de l'aprovació d'un pla especial des de 1994. Aquest argument que apareix al text és positiu, però el titular té una càrrega negativa per al col·lectiu musulmà que no correspon al que s'explica. A més, no es contrasta la visió dels advocats amb els musulmans. A més, es treuen les declaracions dels advocats d'informació d'agència sense parlar-hi directament.

Comparació: semblances i diferències

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

La resolució s'explica en les quatre publicacions. És un acord presentat com a satisfactori que arriba setmanes després de les manifestacions, que va ser el punt àlgid en la informació sobre el conflicte.

Pel que fa a les negociacions els diaris es limiten a dir que aquestes existeixen tot i que no en donen detalls ni concrecions. Si això és així és, en part, perquè des de l'Ajuntament es va demanar aquest secretisme per evitar que el conflicte tornés a manifestar-se públicament. Per això en part, els diaris estudiats deixen de parlar de les negociacions ben aviat, ja que en elles no tenen accés a cap element directament noticiable.

Síntesi i conclusions

En la cobertura de l'acord, el primer a destacar és l'homogeneïtzació amb la qual han actuat tots els mitjans. A partir de la convocatòria de premsa per presentar l'acord els quatre mitjans fan una notícia que presenten com el final feliç del conflicte. És un final, però, en el qual s'han vulnerat els drets legítims d'uns ciutadans a construir una mesquita en un terreny que tenen en propietat i que disposa de tots els permisos per a la edificació. Tot això en un estat on la Constitució, en el seu article 16, estableix la llibertat de religiosa i de culte dels individus. Són vulneracions prou grans com perquè els diaris hi fessin esment en les informacions, si més no de forma indirecta a través del posicionament de la Coordinadora Premià per la Convivència que es va manifestar públicament en ple desacord amb el conveni.

Tant en la resolució com en el tractament de les negociacions es fa evident la dependència dels mitjans de les fonts institucionals. Quan aquestes no faciliten informació noticiable de forma directa, molts elements i/o conflictes deixen d'aparèixer als mitjans de comunicació. Això passa en el tema de la mesquita de Premià, que desapareix també per la fi dels episodis més radicalitzats al carrer.

Però és que en les negociacions es van produir aspectes prou interessants com per fer-ne esment. Un exemple, és la posició dels musulmans més vells que van demanar que es firmes l'acord perquè el que ells volien era un lloc per resar i res

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

més. Una actitud que explica una part important del perquè de l'acord. Aquests elements però, no figuren en el relats dels mitjans.

4.8. En relació amb la *Hipòtesi 8*: **Amb l'aparició dels líders polítics, deixen d'aparèixer els protagonistes.** Això passa sobretot a partir del dia 20 de maig en què només hi ha un actor directament implicat, l'Ajuntament de Premià que té protagonisme en les informacions referents a la mesquita. La resta són desplaçats de forma majoritària per les declaracions dels polítics tradicionals nacionals.

El País

Després dels enfrontaments del dia 19 els líders polítics nacionals tradicionals prenen un enorme protagonisme en la cobertura del conflicte. Tot i això, l'Ajuntament es manté com a actor central, mentre s'obvien veïns contraris a la mesquita, favorables (com hem vist pràcticament invisibles) i musulmans.

De fet, a partir del dia 20 de maig veiem com el dia 22 parla Rachid Wouddah (de la comunitat islàmica de Premià) i el dia 25 parlen els musulmans. La resta d'espai l'ocupen polítics nacionals tradicionals juntament amb l'alcalde i altres membres del govern i oposició de Premià. Els veïns favorables a la construcció de la mesquita no surten ni tampoc ho fan els contraris. Aquest desaparició també s'il·lustra en la informació sobre la resolució en la qual parla Abdelaziz El Mouden, però en cap cas els veïns no musulmans, tampoc musulmans contraris a l'acord, ni associacions que no considerin positiu el conveni final, com és el cas de Premià per la Convivència que s'hi mostra en contra. De fet ja el dia 3 de juliol havia fet públic un comunicat en el qual es queixava d'haver estat exclòs de les negociacions i també de la forma com es duen a terme.

La Vanguardia

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

Quan els polítics comencen a fer declaracions sobre la immigració, els principals actors del conflicte (antimesquita, col·lectiu musulmà, partidaris de la mesquita, Ajuntament) perden protagonisme.

Passa ben aviat perquè el dia 20 de maig, dos dies després de la manifestació encapçalada per Plataforma per Catalunya, l'obertura de la publicació està dedicada a les declaracions del president de la Generalitat, Jordi Pujol, i del líder del PSC, Pasqual Maragall. Els polítics ja no abandonen l'hegemonia de les pàgines dedicades al conflicte de Premià. Els títols d'obertures són, per exemple: "Mas califica de desproporcionada la inmigración magrebí en Cataluña" (21/05/02); "Carod reclama la expulsión del imán de Premià por atentar contra la democracia" (22/05/02); "Mas afirma que ya propuso, antes que Carod, la expulsión de los imanes 'radicales'" (23/05/02); "La Generalitat enseñará la lengua, la cultura y los valores catalanes a los imanes" (24/05/02). Durant aquests dies, les informacions sobre Premià ocuparan un espai secundari.

L'obertura del dia 25 de maig està dedicada a l'entrevista amb l'alcalde, Maria Jesús Fanego. És la penúltima informació del conflicte. L'última és el setembre, quan apareix la resolució (6/09/02).

El Periódico

Les declaracions i rèpliques dels polítics catalans sobre la immigració, iniciades pel conseller en cap Artur Mas (21/05/02), es converteixen en els protagonistes informatius, tot desplaçant el conflicte de Premià de Mar, que només apareix de forma secundària. El dies 21, 22 i 23 de maig, les obertures estan dedicades a les manifestacions dels polítics. El dia 22, la segona obertura està dedicada al conflicte de la mesquita. El dia 24, Premià de Mar torna a merèixer la primera obertura, i única, i és la penúltima. El conflicte acaba, en aquesta publicació, el 6 de setembre, amb l'acord entre l'Ajuntament i el col·lectiu musulmà.

Avui

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

Després dels enfrontaments els líders polítics nacionals tradicionals prenen un enorme protagonisme en la cobertura del conflicte. Tot i això, l'Ajuntament es manté com a actor central, mentre s'obvien veïns contraris, favorables i musulmans.

Tot i això, l'*Avui* en l'article del dia 24 dedica una pàgina de forma directa al conflicte de Premià. Concretament a un advocat del PP favorable a la construcció de la mesquita i també a Josep Lluís Sadurní. Tot això a més de l'espai dedicat a parlar de les negociacions d'un Ajuntament que, per altra banda, es presenta sempre en una posició de recerca de consens, mai qüestionada. El dia 22 s'inicia la informació dient que "la comissió creada dimarts a la nit amb representants de tots els partits polítics de l'Ajuntament de Premià de Mar va donar ahir els seus primers fruits".

Comparació: semblances i diferències

Les declaracions dels polítics sobre la immigració, després dels enfrontaments de les dues manifestacions de Premià, desplacen els principals actors del conflicte, que són els veïns contraris a la construcció de la mesquita, els favorables i el col·lectiu islàmic. Tan sols l'ajuntament es manté visible en les informacions per l'inici de les negociacions amb musulmans i veïns del carrer Joan Prim.

Per contra, els mitjans donen molt espai, a les declaracions de polítics catalans, a partir del dia 21 sobre el tema de la immigració. D'aquesta forma el conflicte de la mesquita de Premià passa a segon terme, fet també propiciat per les desafortunades declaracions de Carod-Rovira sobre l'imam.

Síntesi i conclusions

Hem parlat de la dependència dels mitjans de les fonts institucionals, aspecte estretament lligat amb la sobrepresència de declaracions de polítics tradicionals que hi ha en les informacions. Davant molts temes d'actualitat els polítics hi diuen la seva i si, a més, el tema és proper, controvertit i amb tantes implicacions morals com és el d'aspectes que afecten a la interculturalitat, les declaracions prenen una dimensió major.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

Sens dubte les declaracions dels polítics són fàcilment convertibles en notícia. Les opinions genèriques, però, no haurien de fer disminuir el tractament del conflicte. El cas de Premià i Carod-Rovira és un exemple del comportament pervers de les declaracions de polítics. Les seves paraules sobre l'imam es converteixen en notícia de primer ordre. Evidentment, això fa desplaçar l'interès dels mitjans, que deixen de mirar al conflicte en si. Les declaracions, a més, tenen un fort component etnocentrista i és un clar element de reforç dels estereotips que es veuen lligats als immigrants islàmics. Pot ser cert que l'anterior imam negués la mà a l'alcaldessa, i podem reprovar aquesta actitud però també hem de mirar la formació i personalitat d'aquest imam i la tradició cultural que porta a sobre. Per altra banda, Carod-Rovira hauria d'aclarir què vol dir tenir actitud anticatalanes, ja que demana l'expulsió de tots els imams que la tinguin. La pregunta que vindria a continuació de la definició és òbvia, a quants ciutadans més s'hauria d'expulsar?

Certament és difícil introduir aquests qüestionaments en una informació. Una bona forma de pal·liar els efectes perversos d'unes declaracions així seria disminuir-ne el tractament i en el supòsit que es pugui partir de la base que s'han de publicar, fer-ho amb la major cura possible, intentant fer una relectura de les paraules. La forma exacte de fer-ho pot ser motiu d'un altre estudi i/o moltes línies de reflexió.

5. Consideracions sobre els Objectius. Conclusions.

1. Analitzar si la cobertura informativa abraça el conflicte amb tota la seva complexitat, tant pel que fa als actors, com als problemes o al procés.

Com hem vist amb l'anàlisi de les hipòtesis la cobertura no abraça la complexitat del conflicte. En el cas concret del procés veiem com els quatre diaris analitzats no cobreixen factors importants per a la comprensió del conflicte com és l'expulsió de Voramar del col·lectiu. Els quatre diaris que estudiem tenen difusió arreu dels Països Catalans i alguns a la resta de l'Estat espanyol, com *El País* i *La Vanguardia*. És un factor que explica el perquè no van cobrir l'esdeveniment de Premià de forma immediata, com sí va fer la premsa més local, com *El Punt* en l'edició del Maresme. Entenem com a normal, doncs, que la cobertura no abracci tot el conflicte. Tot i això

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

els responsables dels textos han d'oferir unes informacions on es tinguin en compte tots els fets primordials del procés. És en aquest punt on situem la crítica.

Si elements essencials del procés són obviats en les notícies no hi pot haver una explicació del problema amb tota la seva complexitat. Hem vist com algunes publicacions fins a la meitat de les informacions que ofereixen sobre la mesquita no introdueixen elements claus de la gènesi del conflicte i sovint de passada. Fins llavors, però, no havien explicat que els musulmans tenien dret a construir una mesquita al solar de Joan Prim que tenien en propietat des de 1995, ni que havien estat expulsats de Voramar per fer les seves oracions. Són aspectes de la informació importants i que haurien de ser reiterats per acostar-nos a una dimensió global del tema de la mesquita de Premià.

L'anàlisi de les hipòtesis ens ha demostrat que hi ha actors del conflicte constantment invisibilitzats: són els veïns favorables a la construcció de la mesquita, la Coordinadora Premià per la Convivència i els immigrants sense càrrec representatiu en el col·lectiu. Les fonts dels responsables del col·lectiu d'immigrants, es redueixen a Rachid Wouddah, d'Alttauba. A l'altre costat de la balança hi trobem la sobrepresència de Josep Anglada en les informacions sobre la mesquita i també dels seus arguments i tesis, que s'imposen per damunt dels veïns contraris a la construcció de la mesquita que estan directament afectats pel conflicte.

Les conseqüències de la distribució d'espai entre els actors tenen una influència directa en la percepció mental que cada lector es fa del conflicte i no s'ha d'obviar que donar més espai vol dir també més marge per a l'argumentació i també per al reforç de la credibilitat o descrèdit d'un determinat actor, en el cas de la mesquita ens referim a Josep Anglada. Així doncs, la ridiculització a què sovint sotmeten les informacions el líder de Plataforma per Catalunya pot tenir l'efecte de reforçament de les idees xenòfobes d'una part de la població que comparteixi un cert substrat amb Josep Anglada. O que no el comparteixi però que accepti com a vàlid un discurs que els mitjans recullen àmpliament.

2. Estudiar si la informació respecta les recomanacions del Manual d'Estil periodístic per al tractament de les minories ètniques.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

Les vulneracions del manual que trobem en les informacions sobre la mesquita de Premià són les que es troben en la gran majoria de notícies dels mitjans de comunicació. Ens referim, al punt 4, que parla del necessari contrast de les fonts institucionals i el potenciament de les pròpies de les minories ètniques. Hem vist com, tot i les diferències entre mitjans, és necessari un augment en les fonts de les minories ètniques i com hi ha un ús i abús de les fonts institucionals, que en el tema que ens ocupa té un episodi sarcàstic: el de les declaracions de Carod-Rovira, en les quals el contrast es va saltar sistemàticament per tres dels mitjans que van fer grans titulars i portades amb unes declaracions que es van revelar falses, i que posteriorment van ser rectificades de forma mínima.

Veiem com el punt 2 tampoc s'ha respectat en algunes informacions: "cal evitar les generalitzacions, els maniqueismes i la simplificació de les informacions. Els residents estrangers són tan poc homogenis com els autòctons". Sens dubte. Ja hem anotat, però, com les generalitzacions de les informacions es produeixen en els dos bàndols. O més ben dit, es fa una diferència implícita entre veïns racistes i veïns antiracistes. Les dues postures es presenten com a antagonistes a través de l'adjectivació de les posicions. És a dir, que els maniqueismes es produeixen en el tractament de molts altres actors, i no només del col·lectiu islàmic. Les informacions sobre els musulmans són estereotipades però, per sobre de tot, es plantegen des d'una òptica totalment etnocèntrica, concepte que no preveu el Manual d'Estil però que és definidor de la majoria d'informacions sobre la mesquita. Ho veiem quan a les informacions sobre la mesquita alguns periodistes adopten una posició implícitament favorable a la construcció, però no apunten elements interessants per comprendre la dimensió religiosa de l'islam, com el seu alt component social i relacional.

És important la introducció d'aquest element per fugir d'una actitud paternalista i etnocèntrica i per intentar arribar a una comprensió del conflicte en tota la seva complexitat, que hauria de ser l'objectiu de la professió periodística. No qüestionem les manifestacions antiracistes dels periodistes simplement volem assenyalar punts on aquesta actitud pot entrar en oposició amb els objectius de la mateixa.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

El punt 3 del Manual d'Estil els periodistes l'han obviat en diferents aspectes. Com quan no han utilitzat com a font a la Coordinadora Premià per la Convivència, amb la qual cosa a les informacions no es percep com a actor implicat. Però han seguit el punt 3 en remarcar la predisposició al diàleg de l'ajuntament i també del col·lectiu islàmic que decideix no construir a Joan Prim fins que no arribi l'acord amb les parts.

3. Estudiar si la informació reforça o afebleix l'ideari racista i discriminatori.

El tractament que els quatre diaris estudiats fan del conflicte de la Mesquita de Premià ofereix una informació molt etnocentrista i, en alguns sentits, reforça els estereotips sobre el col·lectiu musulmà que en les informacions queda reduïda a la seva dimensió religiosa i migratòria. L'estereotipització no ajuda a una comprensió del conflicte i pot portar al paternalisme o a la discriminació.

Amb això no volem dir que la cobertura dels diaris hagi estat tendenciosament estereotipada. Més aviat al contrari. Les informacions es posicionen a favor dels partidaris de construir la mesquita però ho fan, majoritàriament, introduint cites dels que s'hi oposen, amb la voluntat de desacreditar-los. Mentrestant, aquest espai no s'utilitza per presentar arguments favorables o per introduir elements necessaris per entendre la gènesi del conflicte.

Hem apuntat els aspectes que creiem essencials per a la cobertura del conflicte i que no s'han complert. La qüestió de fons és un acostament major a les concrecions del conflicte que es pot fer prescindint d'altres aspectes més genèrics que sovint es tracten en les informacions.

Hem volgut dibuixar un tractament desitjable que les limitacions temporals i espacials dels mitjans i les pròpiament humanes dels periodistes fan, en principi, difícilment realitzables. La feina feta pels periodistes fins ara no és dolenta, en absolut, però es percep una gran inexperiència en el tractament dels temes pròpiament interculturals i d'immigració.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

Tot plegat enmig d'altres elements que defineixen la cultura periodística professional. És una crítica recurrent titllar els mitjans de comunicació de poc constants, de poca profunditat en el tractament dels mitjans. En molts casos és cert. Però si abans hem parlat d'empatia també ho hem de ser pel que fa als mitjans. Els redactors de les notícies són persones no especialitzades en un camp, que un dia han d'escriure de presons i l'endemà de certàmens gastronòmics. O bé són corresponsals que han de cobrir diferents temes, o que han de fer altres feines per guanyar-se la vida. Tot això subjectes a unes rutines informatives que no donen temps per fer la feina tal i com la voldrien fer els periodistes, i amb una homogeneïtzació molt gran entre els mitjans, en els quals sembla que el mèrit recaigui en haver fet el mateix titular que la competència, i on la diferència entre les informacions és mínima. Aquestes petites diferències són les que semblen preocupar la professió.

Canviar aquesta estructura professional dels mitjans i en part mental dels periodistes és indispensable per poder tractar de forma més rigorosa qualsevol tipus d'informacions, també les que fan referència a temes d'immigració i interculturalitat, perquè la seva especificitat la fan un terreny on els efectes negatius de reduccionismes i estereotips poden multiplicar-se.

La configuració d'una societat pot ser una circumstància propícia, com ho poden ser moltes d'altres, per a un replantejament i qüestionament a fons de les pràctiques dels mitjans de comunicació. Uns mitjans que a través de les seves pàgines i plantejament discursiu han de ser plataformes de gestió de conflictes com el que ha protagonitzat aquestes línies.